

Аксана Барысевіч
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

**ФАРМІРАВАННЕ СВЕТАПОГЛЯДУ
ДЗІЦЯЧАЙ АЎДЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ
СРОДКАМІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА ТЭЛЕБАЧАННЯ**

Сёння востра паўстае пытанне аб фарміраванні светапогляду маленькіх беларусаў сродкамі аўдыёвізуальных СМІ. Вялікая роля ў дадзеным выпадку адводзіцца тэлебачанню як асноўнаму «выхавальніку і асветніку». Акрамя паняцця «светапогляд», якое ўключае ў сябе светаўспрыманне, светаразуменне, жыццёвыя каштоўнасці, існуе паняцце «традыцыйны светапогляд». Ён уяўляе сабой найважнейшы кампанент этнічнай культуры, у якім канцэнтруецца шматвяковы досвед спазнання чалавекам свету і самога сябе.

З пункту гледжання В. Троіцкага, «традыцыя – гэта шлях натуральнага ўспрымання чалавечага досведу праз прызнанне абсалютных каштоўнасцяў, увекавечаных паданняў, праз паўнату безумоўных духоўна-маральных пачаткаў. Яна ёсць стваральны звычай, натуральны жыццёвы парадак чалавечага стаўлення да свету; яна паўстае на практыцы як духоўная дысцыпліна, стваральная арганізаванасць і жыватворная строгаасць асэнсавання свету» [4, с. 40].

Традыцыйная духоўная культура беларусаў захавала архаічныя ўніверсальныя рысы, у чым выяўляецца яе адмысловая каштоўнасць і чым тлумачыцца нязменная да яе цікавасць. Вядома, што ёсць розныя складнікі традыцыйнай культуры беларускага народа – фальклор, абрады, прыметы, забабоны і інш.

Па меркаванні В. Сцяпанавай, «асабліва сямі традыцыйнага светапогляду дагэтуль вызначаецца сістэма каштоўнасцей арыенціраў народа. Вывучэнне, фіксацыя і захаванне светапогляднай традыцыі становяцца актуальнымі пры наяўных тэндэнцыях да ўніфікацыі, забыцця і, у той жа час, да адраджэння нацыянальных формаў культур» [3, с. 5].

Духоўнае адраджэнне Беларусі спрыяе развіццю светапогляду грамадства. Але гэта развіццё пачынаецца з маленства. Што мы закладзём, якое светаўспрыманне ў дзяцей будзе, залежыць ад нас, дарослых. Так, «нацыянальныя аўдыёвізуальныя сродкі масавай інфармацыі», на думку Я. Радкевіча, «павінны дапамагаць выхаванню правільных маральна-этычных і эстэтычных крытэрыяў, дабівацца, каб новае пакаленне падыходзіла

да жыцця з высокімі прынцыповымі ацэнкамі, ператварала высакародныя ідэалы нашага грамадства ў канкрэтныя ўчынкi, у карысную дзейнасць дзеля іншых людзей» [2, с. 64].

Гэтае адмысловае патрабаванне датычыцца ўздзеяння тэлебачання на дзяцей. Бо менавіта тэлебачанне сёння з'яўляецца адной з найважнейшых інфармацыйных крыніц, а нашыя дзеці – адным з галоўных інтэлектуальных рэсурсаў краіны.

Канцэпцыя фарміравання светапогляду (у тым ліку і традыцыйнага) маленькіх тэлегледачоў патрабуе разгледзець новыя падыходы да стварэння дзіцячых перадач. Сутнасць іх заключаецца ў стварэнні дзіцячага аўдыёвізуальнага прадукту з апорай на культуру беларускага народа, яго старадаўнія традыцыі, мову, фальклор. На жаль, у нашай краіне няма ніводнай асветніцкай дзіцячай перадачы, якая б не проста была на роднай мове, а знаёміла б дзетак з абрадамі, традыцыямі, нацыянальнымі святамі, увогуле з роднай культурай. А яна ў нас багатая... Паралельна з гэтым існуе яшчэ адна праблема – успрыманне дзецьмі роднай мовы, а часта і катэгорычная адмова ад яе. Дарослыя, якія працуюць для дзяцей, дзеля развіцця іх адэкватнага светапогляду павінны гэта разумець і ісці па шляху стварэння цікавага аўдыёвізуальнага матэрыялу. Мала проста паказаць яскравы экранны малюнак, трэба развіваць матывацыю да спазнання роднай мовы праз родную культуру і наадварот.

Таксама няма інфармацыйных перадач для дзяцей, якія б расказвалі пра тое, чым жыве сучасны свет, пра цікавыя даследаванні, пра разнастайныя прафесіі і інш. Чаму б не ўспомніць добры прыклад мінулых часоў, калі пры Савецкім Саюзе на Беларускім тэлебачанні выходзілі цэлыя цыклы перадач для дзяцей і моладзі, такія як «Кніжка за кніжкой», «Если хочешь быть здоров», «Беседы о профессии». Тады вялікая ўвага надавалася паляпшэнню выхавання дзяцей, развіццю іх маральных якасцяў.

Так, напрыклад, у красавіку 1960 года Пленум ЦК КПБ у Пастанове «Аб мерах па наступным паляпшэнні выхавання дзяцей» звярнуў увагу на пытанні дзіцячага радыё- і тэлевізійнага вяшчання, прапанавалі Камітэту па радыёвяшчання і тэлебачанні пры Савеце Міністраў БССР «шырэі выкарыстоўваць радыё і тэлебачанне для размовы з дзецьмі аб адносінах да вучобы і да працы, аб сяброўстве і аб іншых чалавечых каштоўнасцях» [1, с. 30].

Пасля шмат было яшчэ дзіцячых перадач («Уся справа ў капелюшы», «Вас выклікае Спартландыя» і інш.), але ўсе яны з цягам часу і ў сувязі з распадам вялікага СССР проста зніклі. Зараз, нягледзячы на сур'ёзныя гістарычныя змены, якія адбываліся на БТ, актыўна ідзе адраджэнне «дзіцячага тэлебачання», ставараюцца новыя цікавыя праекты.

Такім чынам, відавочна, што фарміраванне светапогляду, і традыцыйнага светапогляду ў прыватнасці, беларускіх дзяцей сродкамі тэлебачання запатрабавана ў сучасных сацыяльных і эканамічных умовах развіцця беларускага грамадства.

1. Плавник, А. История Белорусского телевидения: учеб.-метод. пособие по курсу «История радио и телевидения Белоруссии»: в 2 ч. / А. Плавник, Н. Фрольцова, Л. Шилова. – Минск: БГУ имени В. И. Ленина, 1989. – Ч. 1. – 57 с.

2. Радкевич, Я. Маладзёжная радыёпраграма: Станаўленне. Функцыі. Форма / Я. Радкевич. – Минск: БДУ, 1979. – 96 с.

3. Степанова, О. Традиционное мировоззрение селькупов: представления о круговороте жизни и душе: автореф. дис. ... канд. ист. н. / О. Степанова. – СПб., 2007. – 19 с.

4. Троицкий, В. Филологическое образование и традиции национальной духовной культуры. Великое наследие в опасности. Человек и культура. О достоинстве народа / В. Троицкий // Материалы Свято-Михайловских Чтений 2008 г. – Минск, 2008. – 74 с.

Наталья Борщева

*Поволжская государственная социально-гуманитарная академия
(Россия)*

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕЛЕПРОГРАММЫ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ПОВЕСТКИ ДНЯ

Среди важнейших особенностей современного вещания – стремительное расширение ниши, занимаемой информацией. СМИ живут сегодняшним днем – для них важно не то, что является новостью вообще, а то, что является значимой, актуальной новостью сегодня, сейчас, в момент выхода данного СМИ в свет. Вопрос о том, по каким законам конструируется современная телевизионная реальность, стал одним из важнейших в изучении телевидения. В научный оборот гуманитарных наук (коммуникативистики, социологии, журналистики) вводятся новые термины и понятия: «информационная картина мира», «информационная картина дня», «повестка дня», «медиаповестка», «повесткообразующие СМИ», «повесткообразующая функция», «общественная повестка дня» и др. По мнению Е. Прохорова, «журналистика по своей природе ведет всесторонний мониторинг всех сфер жизни и через органичную для себя роль